

opgebouwd en geordend, in geheele getallen uit te drukken. Dat geldt evenzoo voor de onderdeelen van het menschelijk lichaam.

Wat Dürer en da Vinci wetenschappelijk hebben vastgesteld, dat moeten de Egyptenaren intuïtief hebben gevoeld, en dat moeten zij hebben gevoeld als hooge schoonheid. Daarmede hebben zij, op aesthetische gronden, niet kunnen breken. Daarom in de reliefkunst a) geen perspectivische verkortingen en b) een onnatuurlijke combinatie van „profil” en „face” van onderdeelen van éénzelfde figuur; en daarom in de „ronde bosse” zoo eenvoudig mogelijke standen en houdingen, waarbij elke schijnbare (optische) verkorting van een onderdeel zoo goed mogelijk werd vermeden. Daarom in de „ronde bosse” geen schuin opgeheven arm, maar een langs het lichaam neerhangende of tegen de borst gedrukte arm, geen schuin staand been, geen geknikte knie. De verhoudingen zouden gebroken getallen op hebben geleverd, en gebroken getallen beteekenen leelijke verhoudingen.

Dat alles kòn, zoolang de beeldende kunst geen photographisch-naturalistische imitatie van de werkelijkheid poogde te geven; dus zoolang niet werd uitgebeeld, wat men in de werkelijkheid zag, maar wel wat men van een figuur, aan onderdeelen afzonderlijk, in den geest had opgenomen, en ook, zoolang geen rekening werd gehouden met het optisch bedrog van den perspectivischen schijn; zoolang dus — terecht! — de plastische weergave (die tijdeloos is) niet werd beschouwd als een „instantané”, een gefixeerd „tableau-vivant”, maar als een vergeestelijkt neerslag, die de geest van den beschouwer weer tot werkelijkheid terug had te herleiden.

In de reliefbeeldhouwkunst hebben de Grieken een beslissenden stap gedaan: den stap naar de onafhankelijkheid der beeldende kunst. Hun metopes, friezen en tympan-vullingen zijn vrije werken met een architectonische omlijsting, en 1°. door hun bewegelijk lijnenspel, 2°. door hun hoog-relief, 3°. door de „vrije” compositie, een niet de architectuur zuiver dienende versiering.

De architectuur werd pompeuze omlijsting van de sculptuur. De eenheid tusschen de beide kunsten werd verbroken; een verlies van een belangrijken kunstfactor.

Bij de Egyptenaren zijn de reliefkunst en de schilderkunst steeds afhankelijke kunsten gebleven: muurversiering (versiering ondergeschikt aan de architectuur). Maar de compositie was evengoed volgens bepaalde weloverwogen regelen geordend. Componeerden de Grieken op het muurvlak als eenheid, de Egyptenaren componeerden op horizontale, als muziekbalken boven elkaar geplaatste, onderling onafhankelijke banden. De compositie is andersoortig, maar heeft hare schoonheid.